

WYDARZENIA

Obchody 100-lecia „Daru Pomorza”

15 czerwca na pokładzie statku-muzeum „Dar Pomorza” odbyła się przygotowana przez Polskie Towarzystwo Nautologiczne i CMM uroczystość związana z obchodami stulecia wodowania Białej Fregaty. W bogatym programie jubileuszu znalazły się m.in.: wystąpienie prezesa Ligi Morskiej i Rzecznej Andrzeja Królikowskiego, dekoracja bandery „Daru Pomorza” złotą honorową odznaką organizacyjną przez prezesa Związku Piłsudczyków RP Mariana Edmunda Żąbka, złożenie raportu przewodniczącemu komitetu obchodów 100-lecia „Daru Pomorza”, prof. Bolesławowi Mazurkiewiczowi, o gotowości uczniów gdyńskich szkół do udziału w jubileuszu oraz koncert w wykonaniu dzieci ze Szkoły Podstawowej im. konradm. Xawerego Czernieckiego. Odbyła się też promocja „wodowanie” czterech publikacji, w tym najnowszego tomu *Nautologii* oraz czwartego tomu poświęconego „Darowi Pomorza” z serii *Studia i Materiały Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku*. Ponadto dostojny jubilat oraz jego obecny armator otrzymali szereg pamiątek, m.in. Jerzy Włudzik, wójt gminy Kosakowo, wręczył tablicę upamiętniającą służbę na „Darze Pomorza” pochodzącego z tej gminy Jana Leszczyńskiego, a rektor Akademii Morskiej Romuald Cwilewicz przekazał tablicę pamiątkową. Wyjątkowy dar ofiarowali państwo Joanna i Andrzej Snarscy, członkowie PTN z Australii: szczątki barku „Otago” i materiały na jego temat.

Wizyta wiceministra

Podsekretarz stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego dr Tomasz Merta przybył 20 czerwca do CMM z wizytą roboczą. Z aktualną sytuacją Muzeum i przebiegiem realizowanych inwestycji zapoznana naszego gościa wicedyrektor Maria Dyrka; rozmawiano też o planach, zwłaszcza związanych ze statkiem-muzeum „Sołdek”. Ponadto wiceminister zwiedził wybrane wystawy CMM, w tym Galerię Morską, gdzie eksponowany jest zakupiony dzięki dotacji celowej MKiDN obraz Jacka Malczewskiego „Portret damy na tle morza”.

Wiceminister Tomasz Merta w Galerii Morskiej, oprowadzany przez dr Monikę Jankiewicz-Brzostowską. Fot. Bernadeta Galus

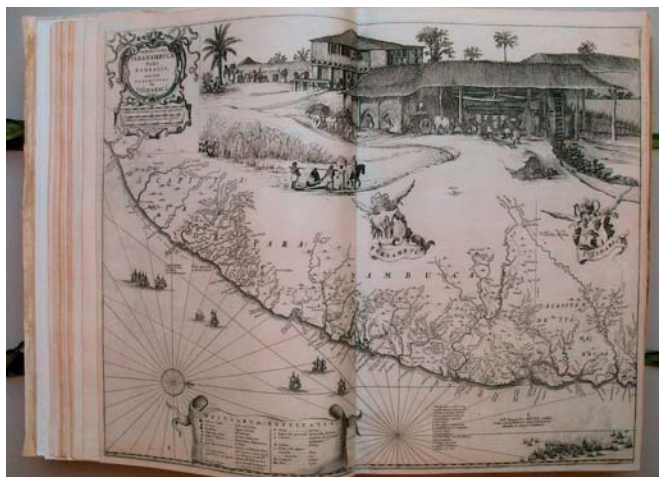
PROJEKTY

Starodruki jak nowe

W ostatnich dniach czerwca została zakończona konserwacja wybranych starodruków z Biblioteki CMM. Konserwacji poddano dwa starodruki: najpiękniejszy w zbiorach – dzieło Casparusa Barlaeusa *Renum per octenium in Brasilia...Amstelodami 1647*, zawierające wybitne edytorsko mapy i panoramiczne planse prezentujące Brazylię czasów Krzysztofa Arci-

szewskiego, oraz najcenniejszy – Theodorusa de Bry *Historiae Americae sive Novi Orbis, pars 2-6, Francofurti 1591-1596*, z pierwszymi w historii tak bogatymi w szczegóły miedziorytami z podróży po Ameryce. Dzieło Barlaeusa zostało poddane konserwacji zachowawczej: cenne ryciny odkwaszono, wybielono, ubytki wypełniono masą papierową, a piękną oprawę pergaminową z tłoczeniami oczyszczono, uzupełniono ubytki nowym pergaminem i zrekonstruowano odnalezione pod wyklejkami okładki charakterystyczne dla epoki jedwabne, ciemnozielone fragmenty taśm wiążących blok starodruku. Drugi starodruk poddano konserwacji pełnej, żmudnej i szczególnie pracochłonnej: dzieło zostało całkowicie rozebrane na pojedyncze arkusze, z których każdy poddano konserwacji indywidualnej, tym trudniejszej, że papier z epoki nie był najwyższej jakości, a dodatkowo nosił znamiona „zacytania”; po ponownym złożeniu, szyciu i włożeniu w odnowione skórzane okładki księgę zaprasowano pod ciężarem, aby się właściwie uformowała.

W celu prawidłowego przechowywania starodruków po konserwacji, przygotowano pudła ochronne i specjalne okładki, fastykuły, z materiałów bezkwasowych. Zastosowano ponadto profilaktykę konserwatorską dla 20 tomów dzieła J. Schwabego *Allgemeine Historie der Reisen zur Wasser und Lande... Band 2-21 Leipzig 1748-1774* – mechaniczne usunięcie martwej białej grzybni domowego z powierzchni kart wszystkich woluminów przywróciło im czytelność. Prace wykonano dzięki dofinansowaniu przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego zadania „Ochrona i zachowanie zbioru starodruków Centralnego Muzeum Morskiego w Gdańsku” w ramach Programu Operacyjnego Dziedzictwo Kulturowe, Priorytet 2: Rozwój instytucji muzealnych.

Karty dzieła Casparusa Barlaeusa przed i po przeprowadzeniu pełnej konserwacji. Fot. Alicja Krawczyk-Filip

Tydzień Dziecka w CMM

Przypadający 1 czerwca Dzień Dziecka przedłużył się w CMM aż do 5 czerwca w ramach zorganizowanego przez Dział Edukacji Tygodnia Dziecka. Aż 244 najmłodszych zwiedzających przybyło na dwa rodzaje lekcji specjalnie dla nich przygotowanych: *Piracką przygodę* i *Szkołę wilków morskich*. Kandydaci na piratów, zanim ubrali pirackie kapelusze, musieli przejść test na odwagę, biegać w płetwach, rzucać do celu workami z piaskiem, szukać skarbów. Przyszłe wilki morskie zapoznawały się z nazwami masztów i żagli, wybijały „szklanki”, wiązały węzły i składały banderę.

Poszukiwacze przygód

7 czerwca odbyły się kolejne zajęcia w ramach Programu dla Rodzin, zatytułowane „Wyprawa na kraniec Polski”. Tym razem uczestnicy Programu udali się do Muzeum Rybołówstwa, Oddziału CMM w Helu. Na miejscu czekały na nich zadania dotyczące zarówno samej ekspozycji, jak i historii Helu oraz dziejów budynku pokościelnego, w którym mieści się Muzeum. Odgadywano nazwy narzędzi szkodliwych i sprzętu do połowienia ryb. Ze szczytu wieży widokowej szukano różnic między dzisiejszą a przedwojenną zabudową Helu. Po skończeniu zadań uczestnicy zajęć wybrali się na zwiedzanie latarni morskiej.

Uczestnicy zajęć z cyklu Program dla Rodzin (oraz prowadzące zajęcia Kamila Jezierewska i Agnieszka Piórkowska – z tytu, od lewej) po zwiedzeniu latarni morskiej w Helu. Fot. Krystyna Stubińska

WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ

Wizyta s.y. „Ambersail”

Litewski jacht s.y. *Ambersail* wyruszył 5 października 2008 r. w rejs dookoła świata, pod hasłem „Odyseja Tysiąclecia” wpisując się w obchody 1000-lecia nazwy „Litwa”. Jednym z celów rejsu było złożenie wizyty wspólnotom Litwinów mieszkającym na całym świecie. 16 czerwca jacht zawiązał do Gdańska, który był jednym z ostatnich portów przed powrotem do Kłajpedy. W samo południe został uroczystie powitany przy nabrzeżu Motławy w okolicy baszty Łabędź, a od godz. 16.00 w Sali Dolomitowej CMM w Spichlerzach na Ołowiance miał miejsce wieczór litewski. Zaprezentowano na nim m.in. litewski taniec ludowy oraz film dokumentujący dotychczasowy przebieg podróży jachtu. Dyrektor CMM z rąk kapitana jednostki przyjął pamiątki związane z jubileuszowym rejsiem.

Uroczystość w Roskilde

20 czerwca Muzeum Łodzi Wikingów w Roskilde (Dania) uroczystie obchodziło swoje 40-lecie. W spotkaniu obecnych i dawnych pracowników wzięli też udział przyjaciele Muzeum, a wśród nich dyrektor CMM dr inż. Jerzy Litwin. Jednym z punktów obchodów była prezentacja książki *Podróż Wulfstana. Region Morza Bałtyckiego we wczesnym średniowieczu widziany z pokładu statku*. Publikacja poświęcona została studium nad przekazem anglosaskiego żeglarza Wulfstana, który pod koniec IX wieku przez siedem dni i nocy żeglował z centrum handlowego Hedeby (okolice dzisiejszego Szlezwiaku) do Truso (koło dzisiejszego Elbląga); przygotowana przez 13 badaczy z siedmiu krajów, zawiera wyniki najnowszych badań geograficznych,

kulturowych, nautycznych i archeologicznych, interpretujących przekaz Wulfstana. Wśród nich znalazło się opracowanie autorstwa dr. Antona Englera z Muzeum Łodzi Wikingów i dr. Waldemara Ossowskiego z CMM, prezentujące eksperymentalny rejs śladami Wulfstana z Hedeby do Gdańska repliką statku wikingiego, tzw. Skuldelev 1, o nazwie *Ottar af Roskilde*.

NASZE ODDZIAŁY

Święto Rybaka w Kątach Rybackich

Na tegoroczne Święto Rybaka, przypadające w dniu świętych patronów Piotra i Pawła, CMM wraz z Urzędem Gminy w Sztutowie przygotowało wyjątkową atrakcję. 28 czerwca zwodowano wykonaną w Muzeum Zalewu Wiślanego w Kątach Rybackich replikę łodzi rybackiej, tzw. żakówki. Dyrektor Zespołu Szkół w Sztutowie Sylwia Owsieńska uroczystie nadała łodzi imię „Laguna”, które wybrano w konkursie przeprowadzonym przez tę szkołę. Budowę repliki rozpoczęto w trakcie realizacji międzynarodowego projektu Lagomar, a jej dokończenia podjął się z powodzeniem pracownik MZW, Jacek Bielecki. Jednostka po testach na wodach Zalewu będzie służyła celom edukacyjnym i eksperymentalnym. Planowany jest także rejs do siedziby głównej CMM w Gdańsku.

Wodowanie repliki żakówki – w łodzi jeden z jej budowniczych, Jacek Bielecki. Fot. Robert Domżał

Lato na „Darze Pomorza”

Na pokładzie statku-muzeum „Dar Pomorza”, który ponownie cumuje przy oddanym do użytku po kilkumiesięcznym remoncie Nabrzeżu Pomorskim, przygotowane zostały na sezon letni dwie wystawy. Ekspozycja posterowa „Polskie statki szkolne” prezentuje dawne i obecne statki pełniące funkcję szkoleniową – od pierwszych jednostek Szkoły Morskiej w Tczewie po nowoczesne statki instrumentalne i szkolno-badawcze. Po raz 16. zorganizowana została przy współpracy Ligi Obrony Kraju wystawa-konkurs modeli redukcyjnych statków, okrętów oraz samolotów morskich: ogółem zaprezentowano 63 prace wykonane przez 24 modelarzy z Gdańska, Gdyni, Tczewa, Człuchowa i Polkowic.

Muszle świata w Tczewie

Od 1 lipca w Muzeum Wisły w Tczewie oglądać można wystawę „Muszle świata”. Prezentowane są na niej najciekawsze okazy z kolekcji konchologicznej CMM – od maleńkich muszelek *kauri* (monetek) po największe muszle ślimaków (*Strombus gigas* z rodziny skrzydelników) i małży (*Tridacna gigas* z rodziny przydaczni).

ZAPROSZENIE

Koncert w Spichlerzach

1 sierpnia o godz. 19.00 zapraszamy do sali konferencyjnej Spichlerzy na Ołowiance na koncert kameralny w wykonaniu zespołu Baltic Piano Trio. Koncert odbędzie się w cyklu „Muzyka w zabytkach starego Gdańska”, organizowanym corocznie przez Polską Filharmonię Bałtycką w okresie Jarmarku Dominikańskiego: spotkania te prowadzi prof. Andrzej Januszajtis, przybliżając słuchaczom historię i charakter zabytków Gdańska.